

Dünyanın Holokost'a Yanıtı

2017'de Pınar Dost tarafından Türkiye'deki eğitimciler için geliştirilen bu kaynak, USHMM'nin Holokost Zaman Çizelgesi Aktivitesi'ne dayanarak geliştirilmiştir.

Bütün fotoğraflar ve metinler, Amerika Birleşik Devletleri Holokost Anma Müzesi'nin web sitesinden alınmıştır.

Mayıs 1933: Amerikan Yahudi Kongresi'nin Acil Oturumu

30 Ocak 1933'te Adolf Hitler'in Almanya şansölyesi olarak atanmasının ardından Amerikan Yahudi Kongresi (AJC) başkanı Stephen Wise, New York'ta bir toplu protesto yürüyüşü organize etti. AJC toplu protestolar organize etmeye 1930 ve 1940'lar boyunca devam etti. Ağustos 1933'te AJC, bütün Alman ürünlerinin boykot edilmesinde öncülük etti. Nazilerin Alman Yahudilerine yaptığı kıyımın protestosunda oldukça aktif olmasına karşın AJC, Amerikan hükümetinin Almanya'dan daha fazla mülteci kabul etmesi gerektiği talepleri konusunda açıkça çekimser kaldı. 1936'da Amerikan Yahudi Kongresi, Dünya Yahudi Kongresi (WJC)'nin kurulmasında çok etkin bir rol oynadı.

Amerikan Yahudi Kongresi, Nazilerin iktidara gelmeleri ve daha sonraki Yahudi karşıtı uygulamalarına tepki olarak bir acil oturum düzenliyor. Amerika Birleşik Devletleri, Mayıs 1933. -- US Holocaust Memorial Museum, courtesy of Sheila Tenenbaum

Kaynak: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/american-jewish-congress>

Fotoğraf: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/emergency-session-of-the-american-jewish-congress>

6–15 Temmuz 1938: Evian’da Mülteci Konferansı

32 ülkenin delegesi ile yardım örgütü temsilcileri, Alman Yahudisi mültecilerin durumunu görüşmek üzere Fransa’nın kaplıca şehri Evian-les-Bains’de toplandı. Amerika Birleşik Devletleri tüm ülkeleri soruna uzun vadeli bir çözüm bulmaya çağırırdı. Ancak, Amerika Birleşik Devletleri ve diğer ülkeler mültecilere ilişkin göç kısıtlamalarını gevşetme konusunda isteksizdi. Çoğu ülke mülteci artışının ekonomik zorlukları daha da artıracığından korkuyordu. Bir hafta sonra konferans sona erdi. Dominik Cumhuriyeti haricinde, hiçbir ülke daha fazla mülteci almak konusunda gönüllü olmadı. Bu konferansın bir sonucu, mülteci sorunu üzerinde çalışmaya devam edecek olan, Hükümetlerarası Mülteci Komitesi’nin (ICR) kurulması oldu.

Evian Konferansı’nın yapıldığı Hotel Royal. Evian-les-Bains, Fransa, Temmuz 1938. — *National Archives and Records Administration, College Park, Md*

Kaynak: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/the-evian-conference>

Fotoğraf: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/photo/site-of-the-evian-conference>

9 Şubat 1939: ABD Kongresi'ne Sınırlı Mülteci Yasa Tasarısı Sunuldu

Wagner-Rogers mültecilere yardım yasa tasarısı, Senatör Robert F. Wagner (D-New York) tarafından Amerika Birleşik Devletleri Senatosu'na sunuldu. Bu yasa tasarısında, normal olarak izin verilen göçün yanı sıra, 14 yaşın altındaki 20.000 Alman mülteci çocuğun iki yıllık bir süre içinde ABD'ye kabul edilmesi teklif ediliyordu. Yasa tasarısı, Meclis Üyesi Edith Nourse Rogers (C-Massachusetts) tarafından beş gün sonra Temsilciler Meclisi'ne sunuldu. Ülke çapındaki yardım örgütleri, yasa tasarısına destek sağlamak amacıyla Alman mülteci çocukların dramını kamuoyuna duyuruyordu. Ancak, göç kısıtlamasından yana olan örgütler, yasa tasarısına şiddetle karşı çıkarak, mülteci çocukların Amerikalı çocukların yardımdan mahrum kalmasına yol açacağını dile getiriyordu. Birkaç ay süren tartışmalardan sonra, yasa tasarısı komitede reddedildi. Tasarı, binlerce Alman Yahudisi çocuğun iltica etmesini sağlayabilecekti.

Kaynak: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/the-evian-conference>

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/wagner-rogers-bill>

Mayıs 1939: İngiliz Hükümeti Filistin'e Göçü Sınırladı

1936'da Filistin'deki İngiliz Mandası'na karşı başlayan Arap-Filistin isyanı ve özellikle Yahudilerin Filistin'deki durumuyla ilgili olarak devam eden Arap rahatsızlığı, Orta Doğu'daki İngiliz siyasetinde kesin bir değişikliğe neden oldu. İngiliz hükümeti 1939 Resmi Raporu'nda, Filistin'in gelecekteki durumuyla ilgili politikalarını açıkladı. İngilizler bağımsız bir Yahudi devletinin kurulmasına karşıydı ve gelecekteki Filistin'e Yahudi göçüne ciddi bir kısıtlama getiriyordu. İngiliz siyasetine tepki olarak, Filistin'e yasadışı Yahudi göçünde artış meydana geldi. İngilizler yasadışı göçmenleri engelleyerek kamplarda alıkoyuyordu. Savaş sırasında, göç politikasını rahatlatarak herhangi bir teşebbüste bulunulmadı. Yahudi göçü ile ilgili kısıtlamalar, 1948'de İsrail Devleti kurulana kadar yürürlükte kalmaya devam etti.

Kaynak: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/the-evian-conference>

13 Mayıs 1939: 937 Yahudi Mülteci Nazi Almanyası'ndan Kaçarak Küba'nın Havana Şehrine Doğru Yola Çıktı

13 Mayıs 1939'da pek çoğu Yahudi mülteci olan 937 yolcu, St. Louis gemisiyle, Küba'ya gitmek üzere Almanya'nın Hamburg kentinden ayrıldı. Bütün yolcuların Küba'da karaya çıkış sertifikaları olmasına karşın, St. Louis Havana Limanı'na yanaştığında Küba devlet başkanı, bu belgeleri kabul etmedi. Gemi Florida yakınlarına seyrettiğinde, Amerika Birleşik Devletleri geminin limana yanaşmasına izin vermedi. St. Louis Avrupa'ya geri döndü.

St. Louis gemisindeki mülteciler, Küba'nın kendilerine giriş izni verip vermeyeceğini bekliyorlar. Havana açıkları, Küba, 3 Haziran 1939. — *United States Holocaust Memorial Museum, courtesy of National Archives and Records Administration, College Park*

Kaynak: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/voyage-of-the-st-louis-1>

Fotoğraf: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/refugees-aboard-the-st-louis?parent=en%2F11178>

1938–1940: Kindertransport

Kindertransport, 1938–1940 yılları arası, binlerce mülteci Yahudi çocuğu Nazi Almanyası'ndan Büyük Britanya'ya ulaştırılan bir dizi kurtarma çabalarının resmî olmayan adıydı. Kristal Gece sırasında Nazi otoritelerinin Yahudilere karşı gerçekleştirdiği vahşi pogrom katliamlarının ardından İngiliz Hükümeti, bazı kategorilerdeki Yahudi mülteciler için, göçmenlik engellerini kolaylaştırdı. İngiliz otoriteleri, toplam sayısı belirtilmeyen ve on yedi yaşından küçük bir grup çocuğun Almanya'dan ve Almanya kontrolündeki topraklardan Büyük Britanya'ya girmelerini kabul etti.

Çocukların nakli (*Kindertransport*) çabaları sayesinde, Ağustos 1939'da Almanya'dan ayrılarak Büyük Britanya'ya giden Gertrud Gerda Levy'e verilen pasaport. Berlin, Almanya, 23 Ağustos 1939.

Kaynak: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/kindertransport-1938-40>

Fotoğraf: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/es/photo/passport-issued-to-gertrud-gerda-levy>

5 Eylül 1939: Tarafsızlık Kanunu'nun İmzalanması

II. Dünya Savaşı'nın patlak vermesinden dört gün sonra, Dışişleri Bakanı Cordell Hull Dışişleri Binası'nda Tarafsızlık Kanunu'nu (ilk defa Başkan Franklin D. Roosevelt tarafından imzalanmıştır) imzalıyor. 5 Eylül 1939, Washington DC, Amerika Birleşik Devletleri. -- *United States Holocaust Memorial Museum, courtesy of National Archives and Records Administration, College Park*

Kaynak ve fotoğraf:

<https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/photo/secretary-of-state-cordell-hull-signs-the-neutrality-law>

1940–1943: Oyneg Shabbes-Ringelblum Arşivi Toplandı

II. Dünya Savaşı'ndan sonra Varşova gettolarının enkazına gömülmüş metal kutulardan ve süt güğümlerinden ele geçirilen Oyneg Shabbes–Ringelblum Arşivi, 1940–1943 yılları arasında, tarihçi Emanuel Ringelblum'un liderliğinde gizlice derlenmiştir. Gizli Oyneg Shabbes Organizasyonu'nun üyeleri, doğma büyüme Varşovalı kişilerden ve yüzlerce diğer bölgenin mültecilerinden binlerce tanıklığı bir araya getirerek Polonya Yahudiliğinin savaş sırası kaderinin belgesel bir kaydını yaratmıştır.

İçinde Ringelblum Oyneg Shabbes Arşivleri'nin bir kısmını barındıran, Varşova Gettosu'nda saklı ve gömülü iki süt tenekesinden biri. Süt tenekeleri Varşova'da Jewish Historical Institute'de bulunmaktadır. -- *US Holocaust Memorial Museum, courtesy of Żydowski Instytut Historyczny imienia Emanuela Ringelbluma*

Kaynak: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/the-oneg-shabbat-archive>

Fotoğraf:

<https://www.ushmm.org/educators/lesson-plans/organizing-the-history/resources/teacher-resource/warsaw-ghetto-milk-can>

Temmuz–Ağustos 1940: Chiune Sugihara, Yahudi Mültecilere Transit Vizeler Verdi

1940 yazında mülteciler, Curacao ve Amerika'daki diğer Hollanda mülklerine gidebilmek için düzenlenmiş sahte vizelerle geldiğinde Sugihara, bu mültecilerin savaş vurgunu Avrupa'dan kaçmalarına yardım etmeye karar verdi. Tokyo'dan açık seçik yönetmeliklerin gelmediği bir ortamdan yararlanarak ellerinde Curacao istikametli vize bulunduran yüzlerce mülteciye Japonya kanalıyla 10 günlük transit vizeler bağışladı. 1940 sonbaharında konsolosluğunu kapatmadan önce Sugihara, seyahat belgeleri tam olmayan mültecilere bile vizelerini verdi.

Kovno, Litvanya'da görev yapan Japonya Başkonsolosu Chiune Sugihara, Temmuz–Ağustos 1940'ta Yahudi mültecilere 2.000'den fazla transit vize verdi. Helsinki, Finlandiya, 1937–1938. -- *US Holocaust Memorial Museum*

Kaynak ve fotoğraf <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/chiune-sempo-sugihara>

1939–1942: Amerikalı Dostlar Hizmet Komitesi (AFSC) Yahudi Mültecilere Yardım Eder

1941–1942 yılları boyunca AFSC, Avrupalı Çocukların Korunması İçin ABD Komitesi yardımıyla Amerika Birleşik Devletleri'ne transfer edilebilmeleri için, çocukların evlerinden ve Güney Fransa'daki mülteci kamplarından Yahudi çocukları seçti. AFSC'nin çalışmaları, Avrupalı Yahudiler adına yapılan dinler arası faaliyetlerin başarılı olabileceğini göstermiştir.

Toulouse'da bir yardım ve kurtarma operasyonu organize eden Amerikalı Dostlar Hizmet Komitesi'nin Quaker delegeleri. Fransa, Ocak 1941. -- *United States Holocaust Memorial Museum, courtesy of Alice Resch-Synnestvedt*

Kaynak ve fotoğraf: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/quakers>

Ağustos 1942: Riegner Telgrafı ABD'ye Ulaşır

İngiliz Yahudi lider Sidney Silverman Amerikan Yahudi lider Stephen Wise'a, Cenevre'deki Dünya Yahudi Kongresi temsilcisi Gergart Riegner'den gelen bu telgrafı veriyor. Reigner Silverman ve Wise'a Avrupalı Yahudileri yok etmeye yönelik Nazi planları konusunda uyarıda bulunan iki telgraf göndermiştir. Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanlığı, Reigner'in telgrafının Wise'ın eline geçmesini ertelemiştir. Wise sonunda telgrafın bu hâlini almıştır. 29 Ağustos 1942, Amerika Birleşik Devletleri.

THE COMPANY WILL APPRECIATE SUGGESTIONS FROM ITS PATRONS CONCERNING ITS SERVICE

WESTERN UNION
CABLEGRAM (27)

CLASS OF SERVICE
This is a full-rate Cablegram unless its deferred character is indicated by a suitable symbol preceding the address.

SYMBOLS
LC Deferred Cablegram
NLT Cable Night Letter
Star Radiogram

A. S. WHITE PRESIDENT
NEWSPER CARLTON SECRETARY OF THE BOARD
J. E. WILLYER FIRST VICE-PRESIDENT

NV15 CABLE=LIVERPOOL 122 1/63 NFD
NLT STEPHEN WIS (CARE MRS SCHNEEBERGER)
250 WEST 94 ST) WORLD JEWISH CONGRESS NYK
(330 WEST 42 ST SEE SPL INSTNS ON FILE (RELAY VIA SI)=

8/29/42

HAVE RECEIVED THROUGH FOREIGN OFFICE FOLLOWING MESSAGE FROM
RIEGNER GENEVA STOP (RECEIVED ALARMING REPORT THAT IN FUHRERS
HEADQUARTERS PLAN DISCUSSED AND UNDER CONSIDERATION ALL JEWS
IN COUNTRIES OCCUPIED OR CONTROLLED GERMANY NUMBER 3-1/2 TO
4 MILLION SHOULD AFTER DEPORTATION AND CONCENTRATION IN EAST
AT ONE BLOW EXTERMINATED TO RESOLVE ONCE FOR ALL JEWISH
QUESTION IN EUROPE =

CFM 3-1/2 4.2 DICKEST, SWIFTEST AND SAFEST WAY TO SEND MONEY IS BY TELEGRAPH OR CABLE

NV15 2/59 =

STOP ACTION REPORTED PLANNED FOR AUTUMN METHODS UNDER
DISCUSSION INCLUDING PRUSSIC ACID STOP WE TRANSMIT
INFORMATION WITH ALL NECESSARY RESERVATION AS EXACTITUDE
CANNOT BE CONFIRMED STOP INFORMANT STATED TO HAVE CLOSE
CONNEXIONS WITH HIGHEST GERMAN AUTHORITIES AND HIS REPORTS
GENERALLY RELIABLE STOP INFORM AND CONSULT NEWYORK STOP
FOREIGN OFFICE AS NO INFORMATION BEARING ON OR CONFIRMING
STORY =

SAMUEL SILVERMAN

THE QUICKEST, SWIFTEST AND SAFEST WAY TO SEND MONEY IS BY TELEGRAPH OR CABLE

Riegner Telgrafı'nın Kopyası. Amerika Birleşik Devletleri, Ağustos 1942.-- *The Jacob Rader Marcus Center of the American Jewish Archives*

Kaynak ve Fotoğraf: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/copy-of-a-cable-from-gerhart-riegner>

Ocak 1942: Yahudi Ordusu Fransa'da

Yahudi Ordusu (Armee Juive; AJ) Siyonist gençler tarafından Fransa'da Toulouse'da kuruldu. AJ tüm Fransa'da faaliyet gösteriyordu. Ancak özellikle güney bölgelerinde etkindi. Üyeleri hem Yahudi, hem Yahudi olmayan gençlerden ve direniş gruplarından oluşuyordu. Askerî yöntemler ve sabotaj faaliyetleri konusunda eğitiliyorlardı. AJ üyeleri Yahudi yardım örgütlerine dağıtılmak üzere İsviçre'den Fransa'ya para kaçırıyordu. Bu para binlerce Yahudi'nin gizlenmesine katkıda bulundu. AJ Almanlarla işbirliği yapan bazı kişilere suikast düzenledi. Yahudi ve Yahudi olmayan yaklaşık 500 insanı sınırın öteki tarafına, tarafsız konumdaki İspanya'ya kaçırdı. 1943 ve 1944'te AJ, General Charles de Gaulle'ün Özgür Fransa Hareketi ve İç Direniş (FFI) güçleri de dâhil, Müttefik güçlerle yakın bağlar kurdu. 1944'te Fransa'nın özgürlüğe kavuşması sırasında AJ, Paris, Lyon ve Toulouse'da Alman işgaline karşı düzenlenen ayaklanma hareketlerine katıldı.

"Compagnie Reiman" adlı bir Fransız Yahudi yeraltı grubunun toplu portresi. Bu fotoğraf Fransa'nın kurtuluşundan sonra çekilmiştir. Paris, Fransa, 1945. -- *US Holocaust Memorial Museum*

Kaynak: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/jewish-partisans>

Fotoğraf: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/jewish-french-underground-group>

Ağustos–Ekim 1943: Treblinka ve Sobibor Ayaklanmaları

1943 yılının başlarında, Treblinka Ölüm Merkezi'ne sürgünler sona erdi. Mart ayında Almanlar Treblinka'da Aktion 1005 hareketine başladı. Aktion 1005, Almanların kitle katliamlarına ilişkin tüm delilleri ortadan kaldırma planının kod adıydı. Mahkûmlara toplu mezarlar açılarak, cesetler yakıtırlıyordu. Bu Aktion'un sonuna doğru, mahkûmlar öldürüleceklerinden ve kampın dağıtılacağından korkmaya başladı. Kamptaki direniş liderleri isyan çıkarmaya karar verdi. Mahkûmlar 2 Ağustos 1943'te gizlice kamp cephaneliğinden silah çaldılar. Ancak kamp yönetimini ele geçiremeden bu durum ortaya çıktı. Yüzlerce mahkûm kaçmak için ana kapıya hücum etti. Birçoğu makineli tüfekle ateş edilerek öldürüldü. 300'den fazlası kaçabilmeyi başardıysa da, çoğu tekrar yakalanarak, Alman polisi ile birlikler tarafından öldürüldü. Kampın büyük bölümü ayaklanma sırasında mahkûmlar tarafından yakıldı. Hayatta kalan mahkûmlar ise kampın geri kalan izlerini ortadan kaldırmak zorunda bırakıldı. Ardından onlar da vuruldular. Treblinka 1943 sonbaharında nihayet dağıtıldı. Burada 870.000 ile 925.000 arasında kişi öldürüldü.

Aktion 1005, 1942 sonbaharında Sobibor Ölüm Merkezi'nde, kamptaki öldürme operasyonları doruğa tırmandığında uygulamaya başlandı. 1943 yılının başlarında, Sobibor'a yapılan sürgünler yavaşlayınca, mahkûmlar yakında öldürüleceklerinden ve kampın dağıtılacağından şüphelenmeye başladı. 1943'ün başlarında mahkûmlar bir direniş ağı oluşturdu ve isyan çıkarıp kamptan topluca kaçmayı planladılar. 14 Ekim 1943'te mahkûmlar Alman ve Ukraynalı muhafızları sessizce öldürerek, isyanı başlattı. Muhafızlar ateş açarak, mahkûmların ana kapıya ulaşmasını engelleyip, onları mayın tarlasından kaçmaya zorladılar. 300 civarında mahkûm kaçtı, yaklaşık 100 mahkûm tekrar yakalanarak daha sonra kurşuna dizildi. İsyandan sonra Sobibor kapatılarak dağıtıldı. Sobibor'da toplamda en az 167.000 kişi öldürüldü.

Sobibor İmha Kampı'ndaki ayaklanmaya katılan bazı kişilerin toplu portresi. Polonya, Ağustos 1944. -- *US Holocaust Memorial Museum*

Kaynak: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/killing-center-revolts>

Fotoğraf: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/photo/participants-in-the-sobibor-uprising>

Ekim 1943: İsveç, Danimarka Yahudilerine Sığınma Hakkı Tanıdı

Berlin'deki Alman yetkililerine gönderilen bir raporda, İsveç Hükümeti'nin Danimarka'daki 7.000 Yahudiye sığınma hakkı tanıdığını bildirildi. 1943 Eylül ayının sonunda, Almanya'nın Danimarka Yahudilerini tutuklayıp sürgüne gönderme planı Danimarka yetkililerine sızdırılmış, Danimarkalı yetkililer de Danimarka'daki Yahudileri bundan haberdar etmiş, kaçmaları konusunda uyarıda bulunmuştu. Bunun üzerine, Danimarka'da, yeraltı ağları dahil, tüm halk, Yahudilerin Danimarkalı balıkçılar tarafından İsveç'e götürüleceği kıyı bölgesine kaçırmak için kendiliğinden ulusal çapta harekete geçti. Üç haftadan biraz daha uzun bir sürede, Danimarkalılar 7.000'den fazla Yahudiyi ve bu kişilerin Yahudi olmayan 700 kadar akrabasını İsveç'e götürdü. Danimarka'nın çabalarına rağmen, 500 kadar Yahudi Almanlar tarafından tutuklanarak Theresienstadt Gettosu'na sürüldü.

Danimarka'nın Almanya tarafından işgali esnasında, Danimarkalı balıkçılar (önde) Yahudileri dar boğazdan güvenlikleri için tarafsız İsveç'e götürüyor. İsveç, 1943.— *Museet for Danmarks Frihedskamp*

Kaynak ve Fotoğraf: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/rescue-in-denmark>

22 Ocak 1944: Amerika Birleşik Devletleri Harekete Geçti

1943'te ve 1944'ün başlarında, Avrupa Yahudilerine yönelik toplu katliamlarla ilgili duyurulan haberlerin giderek artış göstermesiyle, Amerika Birleşik Devletleri'ne Avrupa'daki kurtarma çabalarını artırması için yapılan baskılar da arttı. 13 Ocak 1944'te, Hazine Bakanlığı'ndan gelen bir iç yazışma, kurtarma çabaları konusunda nispeten hareketsiz kaldığı için Dışişleri Bakanlığı'nı sert şekilde eleştiriyordu. ABD başkanı Franklin D. Roosevelt, Avrupa Yahudilerini kurtarma çalışmalarını koordine edecek bir hükümet komisyonu oluşturmaya sevk edildi. 22 Ocak 1944'te, Roosevelt 9417 numaralı Başkanlık Emri'ni imzalayarak Savaş Mültecileri Kurulu'nu kurdu. Kurulun görevi, ABD hükümetine ait zulüm kurbanlarını kurtarma ve yardım politikalarının uygulanmasıydı. Bunun için güvenli sığınaklar oluşturulması, tehlike altındaki insanların Nazi işgali altındaki topraklardan tahliyesi ve yardım malzemelerinin toplama kamplarına ulaştırılması gerekiyordu. Avrupa'daki Amerikalı diplomatlara Başkanlık Emri'nde öne sürülen tüm politikaların uygulanması talimatı verildi. Savaşın sonuna kadar, kurul yaklaşık 200.000 Yahudinin kurtarılmasına yardım etti.

Yönetici Müdür John Pehle'nin bürosunda Savaş Mültecileri Yönetim Kurulu toplantısı. Soldan sağa resimdekiler: Josiah Dubois Hazinesi Yardımcı Sekreteri Albert Abrahamson ile Pehle. Washington, DC, Amerika Birleşik Devletleri, 21 Mart 1944. -- *Franklin D. Roosevelt Library*

Kaynak: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/the-war-refugee-board>

Fotoğraf: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/meeting-of-the-war-refugee-board>

9 Temmuz 1944: Raoul Wallenberg Budapeşte’de

Tarafsız İsveç’te bir diplomat olan Raoul Wallenberg, Budapeşte’deki Yahudilerin kurtarılması çabalarına katılmak üzere, İsveç Büyükelçiliği ve Savaş Mültecileri Kurulu tarafından verilen bir görevle Budapeşte’ye vardı. Wallenberg, Yahudilere İsveç koruyucu geçiş izni vererek onları İsveç koruması altında evlere yerleştirdi. Kasım 1944’te Almanların Yahudileri Budapeşte’den Avusturya’daki çalışma kamplarına gitmek üzere ölüm yürüyüşüne göndermeye başladıkları sırada Wallenberg, ölüm yürüyüşünü bizzat takip ederek Yahudileri koruyucu izin belgeleriyle bu yürüyüşten çıkartarak Budapeşte’deki güvenli evlere yerleştirdi. 1944’ün sonuna doğru 70.000’den fazla Yahudi, Budapeşte’deki bir gettoda toplandı. Wallenberg, gettuyu ve nüfusunu yok etmek isteyen Alman ve Macar otoritelerinden gelen bütün tehlikeleri engellemeyi başardı.

Raoul Wallenberg’in pasaport fotoğrafı. İsveç, Haziran 1944. *US Holocaust Memorial Museum*

Kaynak: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/raoul-wallenberg-and-the-rescue-of-jews-in-budapest>

Fotoğraf: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/photo/passport-photograph-of-raoul-wallenberg>